

ett sådant led i yttre rationalisering, även om den försålda egendomen ej direkt angränsar den egendom, till vilken den lägges, men ändock ligger bra till och på någorlunda kort avstånd från gårdsplatsen för den sammanslagna egendomen. Vidare bör uppmärksammas, att lantbruksnämnderna i betydande omfattning inköper jordbruksjord och skogsmark, som nämnderna sedermera försäljer som kompletteringsjord till bestående jordbruk. Om en fastighetsägare vänder sig till nämnden och denna inköper fastigheten för nämnt ändamål, är försäljningen givetvis ett led i åtgärder för yttre rationalisering.” — Styrelsen hade vid anvisningarnas avfattning antagit den utgångspunkten, att reglerna ifråga var tillämpliga med avseende å egendom, som efter försäljningen var avsedd att nyttjas för jordbruks- eller skogsbruksändamål. Även om det, som ovan antytts, väl icke var teoretiskt otänkbart att i ett led i åtgärder för yttre rationalisering även intolka sådan åtgärd som avskiljande av del, som ej kom att användas för jordbruksändamål, ville styrelsen icke förorda att en sådan praxis valdes. Det syntes styrelsen, att en med hänsyn till det allmänna syftet med ifrågavarande lindrigare skatteregler naturlig och skälig begränsning av lagreglernas tillämplighet i förevarande avseende var nyssberörda princip, att den försålda egendomen var avsedd att nyttjas för jordbruks- eller skogsbruksändamål.

Genom utslag den 17/11 lämnade KR E:s talan utan bifall därvid KR anförde bl. a. Försäljningen av Olofsered 3:2 kan med hänsyn till förekomna omständigheter icke anses såsom ett led i åtgärder för jordbrukets eller skogsbrukets yttre rationalisering i den bemärkelse, som avses i 4 mom. 2 st. av 35 § KL. Vid försäljningen uppkommen vinst är förty hänförlig till skattepliktig realisationsvinst, varom förmåles i 2 mom. samma paragraf.

Smärre artiklar

Taxeringslängdens vitsord

I.

Till frågan om taxeringsnämnds beslut eller om taxeringslängden äger vitsord finns åtskilligt mer att säga än det som förste taxeringsinspektören Eric Sjölin anför i sin artikel i Skattenytt 1964 s. 458. Tillåt mig komma med några påpekanden, bl. a. från ADB:s utsiktspunkt.

I 68 § TF stadgas att för taxeringsnämnd skall föras taxeringslängder i form av inkomstlängd och förmögenhetslängd, vari av nämnden beslutade taxeringar skall införas med angivande av taxeringens belopp och den skattskyldiges namn. Därefter följer detaljföreskrifter.

Det är enligt stadgandet de av nämnden beslutade taxeringarna som skall införas i taxeringslängd. Beslutet förutsätts alltså föreligga före längdföringen, det tillkommer inte i och med densamma. Verkligheten är ju också att beslut om taxeringen tecknas å sista sidan av deklarationen i därför avsedda utrymmen. Längden blir m. a. o. ett registrerande av taxeringsbesluten. Det ter sig naturligt att riktigheten av detta registrerande betygas på något sätt. Man måste kunna lita på att längden rätt återger taxeringsbesluten, så att längden — utan kontroll av anteckningarna å deklarationen — kan läggas till grund för upplysningar om taxeringen, för taxeringsbevis osv. Det ter sig återigen naturligt att detta betygande får formen av underskrift av längden.

Vem skall då skriva under taxeringslängden och därmed betyga att den står i överensstämmelse med taxeringsnoteringarna på deklarationen? Rimligtvis den

som fört längden eller rättare sagt den som har ansvaret för längdföringen. Vem är då det? Redan med nuvarande ordning där manuell längdföring äger rum kan tveksamhet råda om ansvaret för längdföringen. Det är enligt 38 § TK lokal skattemyndighet som har att med ledning av vad som antecknats å deklARATIONER och övriga av taxeringsnämnden till myndigheten överlämnade handlingar ombesörja längdföringen för taxeringsnämnderna inom myndighetens verksamhetsområde. För särskilda taxeringsnämnder som har att taxera andra skattskyldiga än fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser skall dock, enligt vad fortsättningsvis stadgas i 38 § TK, längdföringen, där ej särskilda skäl till annat föranleder, i stället av länsstyrelsen uppdragas åt tjänsteman vid länsstyrelsen.

Då det i 68 § TF stadgas att taxeringslängd skall underskrivas av taxeringsnämndens ordförande och de ledamöter, som utsetts att justera nämndens protokoll, får det väl anses innebära att taxeringsnämnden har ansvaret för längdföringen, trots att annan myndighet (tjänsteman hos annan myndighet) ombesörjt densamma. Möjligen har ledamot av (funktionär hos) taxeringsnämnden deltagit i kontrollen av längdföringen (läsning av längden mot deklARATIONERNA), men så torde inte alltid vara fallet. Det är vänligt och modigt av taxeringsnämndsledamöterna att under sådana förhållanden stå för riktigheten av längdföringen. Det var på sin plats att ordföranden (och andra ledamöter) underskrev längden, när han själv egenhändigt ombesörjde längdföringen hemma vid salsbordet (möjligen med assistans av hustru eller annan familjemedlem), men med de längdföringsbestämmelser som nu gäller

är det närmast förvånande att inte ordföranden och hans medunderskrivare vägrar i vändningen.

Än märkvärdigare blir det när vi kommer över på ADB-området. Det finns då ingen längd att underskriva vid taxeringsnämndens slutsammanträde. Längden framställs först långt senare, maskinellt och helt utan taxeringsnämndens medverkan. Underskriftsbestämmelsen gäller dock även för Stockholm och underskrift sker. Det har tillgått antingen på så sätt, att vid slutsammanträdet underskrift verkställes på blanka blad, som sedan fogats till vederbörligt längdhäfte, eller också har underskrift ägt rum när längden föreligger färdig (genom att ledamöterna kommit till uppboordsverket och där skrivit under längden eller genom att längden förts till ledamöterna för underskrift). I år har systemet med "underskrift in blanco" genomgående tillämpats. Underskrivandet är m. a. o. numera i Stockholm något av en parodi.

Man får väl ändock inför ett allmänt införande av ADB tänka sig en annan ordning; vad som nu praktiseras i Stockholm har karaktären av en nödlösning i skarven mellan nytt och gammalt. Men innan vi dryftar hur det i fortsättningen skall vara med underskrivandet, kanske vi något närmare bör söka fastställa vilken innebörd det har.

Jag har ovan talat om underskriften som ett betygande av att längden rätt återger taxeringsbesluten. Men det är vanligt att lägga in något mer i underskriften och så gör också Sjölin. Man säger att längden, sedan den underskrivits, äger vitsord beträffande vilken taxering som åsatts. "En taxeringsnämnds beslut får sitt uttryck i vad som införts i taxeringslängden", säger Sjölin med en annan vänd-

ning. Men är det verkligen så? Det är *en* sak, att data i längden tveklöst skall kunna tagas för goda, så att de t. ex. kan läggas till grund för ett taxeringsbevis, men *om* man konstaterar att anteckningarna i längden inte överensstämmer med anteckningarna på deklARATIONEN, hur ställer det sig då? Allmänt torde det anses, att det erfordras ett beslut av PN för att ändring i längden skall kunna ske. Ett sådant beslut har alltså innebörden att det slås fast att den enligt deklARATIONEN åsatta taxeringen är riktig, varefter den må betraktas som sådan. Men i sak utgör beslutet blott ett beslut om rättelse av längden.

Vi har nyligen framför oss haft ett förslag till bestämmelser i syfte att förenkla förfarandet vid rättelse av vissa felaktigheter i taxering. Därvid åsyftades ändringar i sak av taxeringen. Om förslaget kan råda delade meningar, men nog borde enighet kunna föreligga om att ett felaktigt införande i taxeringslängd bör kunna rättas utan ingripande av PN. Att påkalla PN-beslut för en sådan rättelse är verkligen att skapa problem där inga problem finns. Självklart skall dock rättelse ske under betryggande former.

Här må också påpekas att det med ADB-system är nödvändigt att utfärda taxeringsbevis på grundval av de å deklARATIONERNA antecknade taxeringsbesluten under tiden mellan taxeringens avslutande och längdens färdigställande.

Nu kan det vara dags att återgå till frågan om underskrivandet. Som jag förut sagt bör det rimligen verkställas av den som har ansvaret för längdens upprättande och ha innebörden av ett betygande, att längden står i överensstämmelse med taxeringsnoteringarna på deklARATIONEN (därmed likställd handling). Vid manuell längdföring bör i enlighet härmed lokala

skattemyndigheten, resp. den tjänsteman hos länsstyrelsen som verkställer (svarar för) längdföringen underskriva längden. Något dunklare ter det sig vem som skall underskriva längden, när den ADB-framställs. I Stockholm är det nu lokala skattemyndigheten eller i vart fall uppborgsverket (som länsbyrå) som svarar för längdföringen och därmed blir än så länge uppborgsdirektören rätts vederbörande till att underskriva längden. Men vid allmän omläggning till ADB blir knappast lokala skattemyndigheterna att anse som ansvariga för längdföringen utan ansvaret får nog anses ligga på de till länsstyrelserna anknutna datakontoren. Det må väl alltså bli datakontorets chef som skall underskriva längden eller möjligen, i förekommande fall, uppborgssektionens chef.

Nästa fråga som uppkommer — om man förutsätter underskrivande i enlighet med vad nyss sagts — är, hur rättelse av taxeringslängd skall ske om det klarlägges att införing i längden inte står i överensstämmelse med anteckningarna på deklARATIONEN. Flera möjligheter kan tänkas, men som ett huvudalternativ framstår att lokal skattemyndighet tillägges sådan ändringsbefogenhet.

Snarast borde förslaget till förenklade taxeringsrättelser — även om det inte till annat föranleder — medföra att ett enkelt förfarande för rättelse av taxeringslängd till överensstämmelse med deklARATIONERNA ges reglerad form.

Till slut skall det inte hållas hemligt att behovet av att kunna rätta taxeringslängd på sätt nyss sagts ser ut att kunna öka i och med ADB. ADB ger nog en säkrare längdföring om allting går efter program och planer, men om det ”spökar” — och vår erfarenhet är att det gör det i större

eller mindre utsträckning — då finns där åtskilliga oupptäckta fel i längden, när den är ”färdigställd” och underskrivs. Felen kan nedbringas till en obetydlighet, om längden läses mot deklarationerna. Men meningen är ju att så skall det inte behöva gå till när ADB tagit befälet. Sedan vi i Stockholm de senaste åren frångått allmän kontrolläsning av taxeringslängderna överväger vi emellertid — med anledning av bistra erfarenheter i år — att ånyo införa sådan läsning. Till dess att alla barnsjukdomar övervunnits.

Nils Gottliebsson.

II.

Med anledning av förste taxeringsinspektör Sjölin's artikel i denna tidskrift 1964 s. 485 må det tillåtas en f.d. taxeringsnämndsordförande ett par randanmärkningar.

Rubriken ställer nämndens beslut i motsats till taxeringslängden. Ett sådant förhållande kan icke uppstå i annat fall än då taxeringslängden blivit felaktig. Att den felaktiga taxeringslängden skall äga vitsord förefaller mig orimligt, även om det vore bekvämt att den gjorde så. Taxeringsnämndens beslut måste under alla förhållanden vara det avgörande, förutsatt att nämndens beslut är otvetydigt.

Principiellt gäller frågan på vilket sätt taxeringsnämndens beslut kommer till uttryck. Detta kan enligt min mening endast ske på två sätt: 1. Genom en särskild paragraf i protokollet. Detta sker nu skulle jag tro i ökad utsträckning, särskilt om delade meningar rått inom nämnden utan att dock votering eller reservation ägt rum. Enligt min mening bör sådan anteckning i protokollet ske vid varje form-

ligt beslut i nämnden avseende avdrag för nedsatt skatteförmåga eller, som i det aktuella fallet, beviljat ortsavdrag för dödsbo. I dessa fall torde den skattskyldige alltid underrättas om nämndens beslut. 2. Genom anteckning på eller i deklarationsakten. Ifråga om ortsavdrag skall ordföranden anteckna beloppet på blankettens sista sida, detta för längdföringens skull. Andra uppgifter eller skälen för avvikelser borde anges under rubriken ”Taxeringsnämndens anteckningar” men underlåtes ofta med hänvisning till i akten liggande kopia av underrättelsen om avvikelse från självdeklarationen. Att det ”ingalunda är ovanligt” att flera inbördes olika underrättelser utsändes från nämnden, har jag aldrig hört talas om och måste anses som direkt felaktigt. Den skattskyldige skall underrättas om *ifrågasatt* avvikelse kanske flera gånger, men endast *en* avseende den definitiva taxeringen. I regel torde denna f. ö. inte utskickas förr än efter taxeringsarbetets slut.

Tidigare när taxeringsnämndens ordförande förde taxeringslängden upptäckte han ofta event. fel icke minst ifråga om ortsavdrag. Längden var färdig kanske tom nedräknad när den undertecknades av nämnden. Då fanns en viss mening i orden ”åsatt taxering på sätt framgår av taxeringslängden”. Nu är längdföringen en ren expeditionssak. Ordföranden och de därtill utsedda ledamöterna få skriva på ett blankt lösark av längden. Huruvida eller i vilken omfattning längden blir riktig är en sak, som vare sig ordföranden eller nämnden vet någonting om.

I motsats till inspektör Sjölin hoppas jag att vid ett event. överklagande kamrarrättens utslag måtte stå fast.

Gunnar Spetz.